

Fem la República catalana. Relat del que ens ha passat

assemblea

FEM LA REPÚBLICA CATALANA. RELAT DEL QUE ENS HA PASSAT

El que anomenem *procés* és el conjunt d'esdeveniments i transformacions politicosocials que s'han dut a terme a Catalunya d'ençà que el moviment independentista va ser capaç d'incloure la independència i el dret a l'autodeterminació al centre de l'agenda política i del debat social del país.

El procés ha estat el treball conjunt i complementari (i a vegades contraposat) del moviment popular de l'independentisme i les institucions autonòmiques. El procés també es defineix per una cessió parcial, a partir d'un moment determinat, de la capacitat de lideratge del moviment popular independentista organitzat a les institucions autonòmiques, controlades pels partits polítics sobiranistes.

El procés, en el seu vessant institucional, és una construcció estratègia, feta pels partits, basada en el fet independentista, que ha generat un relat, un ordenament dels actors i uns marcs de desenvolupament concrets, alhora que és un definidor dels eixos de competició política. Malgrat haver cedit parcialment el lideratge polític a les institucions, el moviment independentista popular organitzat ha discutit l'avantguarda estratègica i tàctica i ha sabut redefinir el full de ruta sobiranista o influir-hi quan els partits sobiranistes no feien una aposta nítidament autodeterminista o republicana des de les institucions. El moviment popular també ha estat clau a l'hora de teixir un moviment organitzat de base, de portar a terme una acumulació de forces considerable i de fomentar un cert apoderament col·lectiu. Així doncs, el procés vindria a ser una síntesi de la majoria dels actors sobiranistes, però també un subjecte amb una correlació de forces variant.

TREURE L'INDEPENDENTISME DELS MARGES, EMPENYENT-LO A LA CENTRALITAT

L'inici del procés se sol situar al juny del 2010, quan el TC dictà la sentència de l'Estatut, que anul·là 14 articles, en reinterpretà 27, desvalorà la definició de Catalunya com a nació i introduí terminologia que assegurava la "indissoluble unitat d'Espanya". El menysteniment de l'Estatut, aprovat pel Parlament i ratificat en referèndum pel poble català, provocà una indignació col·lectiva que no tardà a materialitzar-se. El 10 de juliol del 2010, sota el lema "Som una nació. Nosaltres decidim", tenia lloc a Barcelona una de les manifestacions més grans de la història contemporània del país. Amb aquella manifestació, conjuntament amb les Consultes Populars Independentistes nascudes a Arenys de Munt i organitzades posteriorment arreu del territori (2009-2010), les manifestacions de la PDD "Som una nació i tenim el dret a decidir" (2006), o la manifestació a Brussel·les "We want a Catalan State" (2009), entre d'altres, es donà visibilitat a l'independentisme com un moviment de masses, transversal, democràtic i no violent, alhora que s'aconseguia cohesionar cada cop més el món sobiranista. També els casals catalans començaven a donar veu internacional al moviment independentista.

El període de l'Estatut és clau per entendre com l'independentisme passà de ser un moviment marginal a assolir la centralitat i l'hegemonia. Aquest període posà en contradicció la majoria federalista del país, en fer palès que l'Estat espanyol era incapaç de respectar un model federal i plurinacional per si mateix i d'avançar cap a la seva concreció. Davant la manca de moviments socials que defensessin la integritat de l'Estatut o un projecte viable en clau federal, l'independentisme guanyà visibilitat.

Discursivament, quan s'acusà l'independentisme de tenir un discurs identitari, es feu palès que la República no anava de cognoms. Davant la crítica que acusava l'independentisme de no aportar solucions reals, s'apostà per una denúncia del model econòmic i de la injustícia que suposava el model fiscal espanyol. Davant les crítiques que defensaven que l'independentisme anava a

contracorrent en un món en procés de globalització, es constatà que la globalització ha facilitat, de facto, la creació i la prosperitat de petites i mitjanes nacions. Davant l'intent d'etiquetar l'independentisme com a antieuropeista, s'adoptà un discurs d'ampliació interna de la UE. Aquestes són algunes de les principals línies que, amb l'ajuda del posicionament bel·ligerant del PP, PSOE i C's, que anul·lava qualsevol creació d'un horitzó federal per a l'Estat espanyol, feren que l'independentisme acabés decantant la balança al seu favor. Una gran massa social catalanista, que fins aleshores havia titllat l'independentisme d'utòpic, s'afegia a les files sobiranistes.

A partir del 2011 **l'independentisme civil organitzat es consolidava al voltant de l'ANC** i d'altres organitzacions. En l'àmbit internacional, l'ANC ja comptava amb Assemblees Exteriors a les principals ciutats d'Europa i d'Amèrica.

L'estiu del 2012, l'ANC iniciava les mobilitzacions anomenades “Marxa cap a la independència”, que culminaren en la primera gran manifestació de l'11 de setembre a Barcelona, sota el lema: “Catalunya, nou estat d'Europa”. Amb aquesta mobilització, l'ANC aconseguí una afluència de més d'un milió i mig de persones i creà un punt d'inflexió. A partir d'aquest any, **l'ANC mobilitzarà centenars de milers de persones durant l'11 de setembre de cada any i es convertirà en líder d'un dels cicles de mobilitzacions populars més multitudinaris de la història contemporània d'Europa.**

Amb l'inici de la crisi econòmica i davant la incapacitat de l'Estat espanyol de fer-hi front, amb la manca d'un projecte plurinacional per a l'Estat espanyol i amb la nova línia estratègia de les forces republicanes, l'independentisme ocupava els carrers, aconseguia incloure i consolidar el dret a l'autodeterminació en el centre del debat sociopolític, traçava l'agenda política i transformava el mapa electoral.

UN PARLAMENT SOBIRANISTA

En l'àmbit institucional, el 2012 el govern de CiU pactava amb el PP uns pressupostos austers, que alimentaren el moviment contra les retallades i dels indignats, que havia començat tot just feia un mes.

Davant l'augment de la pressió independentista al carrer, el nou executiu català intentà centrar l'atenció mediàtica al voltant del conflicte nacional, cercant un nou pacte amb l'Estat espanyol. El pacte fiscal fou la proposta del Govern. Al juliol de 2012, el Parlament de Catalunya aprovava el pacte fiscal amb els vots de CiU, ERC, ICV-EUiA i parcialment del PSC. El Govern espanyol, però, no s'obrí a cap negociació, al·legant que era quelcom inconstitucional. La proposta, presentada pel Govern com un ultimàtum a l'Estat, havia fracassat de manera estrepitosa i en un temps rècord, Artur Mas, aleshores President de la Generalitat, definia la trobada amb Rajoy sobre el pacte fiscal amb les paraules següents: “Això no ha anat bé”. Els dos governs allunyaven les posicions, fet que es reflectia al Parlament, amb la negativa del PP de Catalunya a garantir l'estabilitat parlamentària. Així doncs, CiU es quedava amb un govern en minoria i incapacitat per aprovar els pressupostos. Des d'aquest moment, CiU feu un canvi retòric i apostà pel dret a l'autodeterminació, integrant en el discurs nou vocabulari com *dret a decidir*, *consulta*, *estat propi*, *transició nacional*, *construcció d'estructures d'estat*, etc.

L'1 d'abril del 2012 un grup de ciutadans va presentar una Iniciativa Ciutadana Europea a la Comissió Europea en la qual demanava que, en cas de secessió democràtica d'una regió d'un Estat membre, la UE no l'expulsés de la UE i els seus ciutadans no perdessin la ciutadania europea. El 20 de maig, la Comissió Europea va rebutjar aquesta ICE, però en la seva resposta va ser la primera vegada la UE va escriure “En cas de secessió d'una part d'un Estat membre, la solució s'hauria de trobar i negociar dins l'ordenament jurídic internacional”.

A finals de setembre tenia lloc el debat de política general, on el Parlament instà el pròxim

executiu català a convocar una consulta sobre la independència amb els vots favorables de CiU, ERC, ICV-EUiA, SI, i el diputat no adscrit Joan Laporta. El PSC s'abstingué. D'altra banda, just abans del debat, s'havia fet pública la convocatòria d'eleccions autonòmiques.

El 25 de novembre se celebraren les eleccions anticipades. CiU perdé 12 diputats, ERC en guanyà 11, SI perdé la representació i la CUP entrà per primera vegada al Parlament, amb 3 diputats. ERC i CIU pactaren l'estabilitat parlamentària a través de l'anomenat "Acord per a la transició nacional i per garantir l'estabilitat parlamentària del Govern de Catalunya", conegut com a "Pacte per la llibertat". S'iniciaven tres anys en els quals es produïren diverses iniciatives polítiques: la Declaració de Sobirania del Parlament de Catalunya, el Consell Assessor per a la Transició Nacional, el Pacte Nacional pel Dret a Decidir, la demanda d'un referèndum d'autodeterminació pactat al Congrés dels Diputats i la creació del Diplocat, el Consell de Diplomàcia de Catalunya.

L'aposta per a la realització d'un referèndum continuà al centre de l'estratègia sobiranista, amb el compromís del nou govern a portar-lo a terme i amb la creació del Pacte Nacional pel Dret a Decidir. El referèndum fou rebaixat a "consulta" el 2014, però igualment el Congrés denegà el traspàs de competències per a la seva celebració. El Parlament aprovà la "Llei de consultes populars no referendàries i d'altres formes de participació ciutadana" (amb el suport del PSC), que donava empara a la consulta. Aquesta llei fou anul·lada pel TC. Es cercà una nova via; s'optà per un procés participatiu, el nou-9N, que també fou anul·lat. No obstant això, el govern delegà la majoria dels aspectes logístics a la societat civil i tirà endavant el procés participatiu. Va ser la primera acció política duta a terme amb el treball conjunt i complementari dels dos actors: el moviment social independentista i les institucions catalanes. El 9-N s'acabà realitzant i esdevingué un èxit gràcies a la mobilització popular i a la capacitat d'autogestió del poble i de la societat civil organitzada.

A la consulta del 9 de novembre hi van participar 2.305.290 ciutadans, 13.573 dels quals van fer-ho en els 19 punts habilitats per la Generalitat en diferents ciutats d'arreu del món (Sydney, Tokio, Hong Kong, Andorra, Berlín, Brussel·les, Copenhagen, Milà, París, Perpinyà, Londres, Sao Paulo, Buenos Aires, Santiago de Xile, Bogotà, Montreal, Nova York, Mèxic i San José). **Les Assemblees Exteriors de l'ANC es van consolidar definitivament en aquest punt del procés.**

Després de la consulta es convocaren unes eleccions anomenades plebiscitàries, malgrat que no s'establí cap concreció jurídica, ni en el decret de convocatòria ni en cap altra iniciativa jurídica. Tampoc s'acabaren d'abordar ni consensuar els termes polítics sobre el plebiscit; per tant, a la pràctica, les eleccions foren autonòmiques, amb el simbolisme d'un plebiscit.

El 27 de setembre del 2015 hi hagueren les eleccions. Després de la negativa d'alguns dels actors polítics a configurar una llista cívica independentista amb membres de la societat civil i amb la renúncia d'ERC i CDC, es formà la coalició electoral Junts pel Sí. Amb la victòria de les forces sobiranistes, la primera nítidament independentista després de la restitució de la monarquia, JxSí i la CUP conformaren una nova majoria parlamentària. No obstant això, davant la negativa de la formació anticapitalista d'investir Artur Mas, JxSí proposà un altre candidat: Carles Puigdemont.

Amb el nou govern de JxSí, una de les primeres accions parlamentàries fou l'aprovació de la "Declaració d'inici del procés d'independència" (9 de novembre del 2015), aprovada amb els vots de JxSí i la CUP-CC. Aquesta declaració obria el procés constituent, afirmava que el Parlament i el Govern de Catalunya no es supeditarien més a les decisions de l'Estat espanyol ni reconeixerien les sentències del Tribunal Constitucional, el qual es considerava mancat de legitimitat. També s'iniciava un període de 30 dies per a la tramitació de les lleis de procés constituent, seguretat social i hisenda pública. La declaració quedà en paper mullat ja que no s'acabà complint res de l'estipulat.

De fet, des de l'inici del procés, el Govern encara no havia materialitzat ni una sola proposta política que avancés materialment cap a la República. Tampoc no s'havia aprovat cap llei al

Parlament en aquest sentit. Així doncs, tota la política sobre les estructures d'estat o el dret a decidir era quelcom simbòlic i no se sostenia en cap realitat legislativa material. Podem prendre com exemple d'escenificació les mocions als consistoris sobre "Territori català lliure" (2012), la Declaració de Sobirania i del Dret a Decidir del Poble de Catalunya (2013), la creació del Consell Assessor per a la Transició Nacional i llurs informes (2013), la moció parlamentària sobre el 9-N i l'obertura d'un procés constituent (2014), la moció parlamentària sobre les mesures per bastir les estructures d'estat necessàries per a la transició nacional (2014), la moció parlamentària sobre l'ofec competencial i econòmic de Catalunya, les estructures d'estat i els informes del CATN (2015), entre d'altres.

Més enllà de l'acció pública del Govern, malgrat que no es fessin avenços visibles, el relat majoritari dels partits i dels mitjans de comunicació independentistes deixava entendre que la feina s'estava fent de forma no pública i que calia confiar en els líders independentistes.

Davant la negativa de la CUP a donar suport parlamentari als pressupostos de la Generalitat, Puigdemont va apostar per presentar una moció de confiança. JxSí va renunciar al seu programa electoral i va recollir la proposta que l'ANC, la CUP i d'altres actors havien posat sobre la taula: convocar un referèndum vinculant unilateral d'independència. La moció tingué lloc els dies 28 i 29 de setembre de 2016. Puigdemont es comprometé a la celebració d'un referèndum per assegurar-se el suport de la CUP. El mes de juny es va aprovar la llei que regulava el Registre de catalans residents a l'exterior.

En l'àmbit internacional, el gener del 2017, el Govern de Catalunya va presentar el referèndum al Parlament Europeu. L'acte, que portava per títol "The Catalan Referendum", va comptar amb la intervenció del president Carles Puigdemont, el vicepresident Oriol Junqueres i el conseller d'afers exteriors Raül Romeva.

El juny del 2017 es feia pública la pregunta i la data del referèndum. Paral·lelament, des del Govern, es parlava de la creació d'estructures d'estat i d'un referèndum d'autodeterminació que garantiria una transició "de la llei a la llei".

HO TINDREM TOT I ES PARLARÀ DE VIDA

Durant l'estiu tingué lloc la campanya pel referèndum i els preparatius logístics i legals per tal de fer-lo efectiu. El 6 i 7 de setembre, durant l'aprovació al Parlament de les lleis del Referèndum i Transitorietat, els grups parlamentaris constitucionalistes intentaren, a través del filibusterisme i posteriorment de la victimització, d'aturar els debats i l'aprovació de les lleis. Es va permetre que en els mitjans de comunicació de matriu espanyola, tant editats a Madrid com a Barcelona, s'installés el missatge que s'estaven vulnerant els drets de les minories, sense resposta contundent, potser per manca de convenciment.

No obstant això, les lleis foren aprovades. El 20 de setembre, amb l'arribada a Catalunya de milers de forces repressives i l'inici d'una macrooperació policial, l'Estat espanyol començava una ofensiva contra l'organització del referèndum. Enmig de la campanya, la Fiscalia de l'Estat va citar a declarar més de 700 alcaldes per haver donat suport a la votació de l'1 d'octubre. Amb l'entrada de la guàrdia civil a les conselleries i d'altres actuacions, el Govern hagué de readaptar tot l'operatiu per a l'1 d'octubre i delegar moltes funcions a voluntaris. No obstant això, des d'aquell moment restà minada la mirada interna del Govern quant a la capacitat resolutiva d'un referèndum que veien molt debilitat. Es consolidà una expectativa que ja feia mesos que una part del Govern tenia: considerar el referèndum com una baula més en una cadena de lluites cíviques que havien de conduir a una negociació per resoldre políticament el conflicte. En aquest sentit, el Govern català és mantingué amb un mínim nivell de cohesió, donada aquesta visió tàctica que descomprimia la percepció de moment de ruptura.

Les declaracions realitzades poc abans de l'1 d'octubre: "El Govern obrirà els col·legis electorals tot i les accions repressives de l'Estat i, en aquest context, obtenir un milió de vots ja seria un èxit desbordant" indiquen com l'estat major, el Govern i les entitats (ANC i Òmnium) encaraven el referèndum.

En tot cas, **l'organització popular no va fallar i, combinada amb l'acció institucional i dels partits, va fer que l'1 d'octubre fos imparabile. La gent no tenia por. El referèndum es dugué a terme, sota un estat de setge policial.**

El referèndum fou una mobilització i una victòria popular sense precedents.

Un sol poble, ciutadania, partits polítics i institucions, es va organitzar per amagar urnes i fer-les arribar a totes les escoles, per enviar les notificacions als membres de les meses, per imprimir paperetes, per crear el sistema informàtic de vot per al referèndum, per obrir i defensar totes les escoles, per combatre l'atac massiu del Govern espanyol contra els servidors i, el que és el més important, per defensar de forma pacífica, i sense precedents en un país democràtic, les urnes i tots i cadascun dels 2,3 milions de vots, malgrat la brutalitat dels cossos policials de l'Estat espanyol.

Durant la jornada de l'1 d'octubre, els cossos de repressió de l'Estat espanyol actuaren amb una brutalitat desmesurada, una actuació que es va anar frenant a mesura que passaven les hores i les imatges traspassaven les fronteres.

La comunitat internacional condemnà els fets de manera més o menys contundent; la Comissió Europea condemnà de manera general tot tipus de violència, però donà suport al Govern d'Espanya quant a la il·legalitat del referèndum i apel·là al diàleg entre ambdues parts.

Ja immediatament abans de l'1 d'octubre va aparèixer un nou actor de la societat civil: els CDR, Comitès de Defensa del Referèndum, que en pocs dies es van convertir en Comitès de Defensa de la República. Aquest comitès també es van estendre a la Catalunya exterior, de manera que molts catalans de fora pertanyen des d'aleshores a les Assemblees Exteriors de l'ANC i als CDR exteriors. Aquest nou actor tindrà un paper rellevant a partir d'aquell moment.

ELS CARRERS SERAN SEMPRE NOSTRES

El 2 d'octubre Catalunya era a tots els titulars de tots els mitjans de comunicació del món. Semblava que tots els agents independentistes tenien clara l'estratègia davant d'un Estat espanyol descol·locat, a la defensiva i sense capacitat de resposta. La prima de risc augmentava, la borsa baixava, el director de La Vanguardia citava Lenin i els treballadors de La Caixa tallaven la Diagonal. El ressò mediàtic era omnipresent als mitjans de tot el món i la complicitat internacional amb el poble català era un fet evident. La societat s'organitzava localment per preparar la vaga general convocada al dia següent per la Intersindical-CSC, COS, CGT, CNT, IAC, conjuntament amb l'aturada de país impulsada per les organitzacions socials, com l'ANC, Òmnium, els CDR, els sindicats CCOO, UGT, USOC... i les patronals PIMEC i CECOT, amb el suport de les institucions, entre d'altres agents. **El 3 d'octubre tenia lloc una de les mobilitzacions en forma de vaga general més grans que hi ha hagut mai al nostre país.** La mobilització sobrepassà les fronteres de l'independentisme. A les manifestacions es veieren banderes espanyoles acompanyant les estelades. Un sol poble. En definitiva, podíem afirmar que a Catalunya hi havia una gran tempesta sota el cel, la situació era excel·lent.

No obstant això, el Govern no aprofità l'esperit revolucionari ni la conjuntura estatal i internacional per fer prevaler els resultats del referèndum de l'1 d'octubre. De fet, **la voluntat que l'1 d'octubre fos un referèndum d'autodeterminació no semblava unànime i podríem dir que la visió del**

Govern estava dividida. Si bé molts ho consideraren un referèndum, d'altres ho consideraren, com ja hem comentat, una mobilització més en clau negociadora. De totes maneres, **l'èxit desbordant de l'1 d'octubre gràcies a la mobilització popular obligà el Govern a modificar l'expectativa negociadora i afrontar els compromisos de la Llei del referèndum.**

DE LA VICTÒRIA A LA DERROTA PREMEDITADA

Potser per la poca experiència que tenim de guanyar, per la improvisació del moment, pel fet de no estar prou preparats, per la poca determinació del Govern, per les tensions internes entre Govern i partits, per la manca de convicció en el compliment d'un compromís legal... potser perquè tots els actors van fallar al mateix temps, el fet és que **vam ser incapaços de gestionar la victòria de l'1 d'octubre.** El 3 d'octubre al vespre, un contundent discurs del rei quadrava i agrupava el constitucionalisme espanyol, i Jordi Sànchez i Jordi Cuixart eren citats a l'Audiència Nacional.

El 10 d'octubre, davant d'una alta expectació mediàtica internacional i amb milers de ciutadans al carrer, Puigdemont declarava la República catalana i la deixava sense efectes pocs segons més tard, a l'espera d'una mediació o diàleg bilateral amb l'Estat espanyol a través de la intervenció d'algun agent extern que en facilités l'escenari. L'ANC, com la resta d'actors, romangué atònita i sense capacitat de resposta davant la decisió del Govern. L'aposta del Govern va estar absolutament allunyada de la voluntat del poble. Malgrat la frustració inicial generalitzada, s'entengué que obeïa a un ultimàtum a/de l'Estat espanyol.

Aquell dia es produí un dels fets més tristos de tot el procés de lluita per la nostra autodeterminació. Al passeig de Lluís Companys s'agruparen milers de ciutadans convocats per l'ANC, i els seus líders van formar part de la decisió de deixar en suspens la declaració. Fou un error tàctic de l'ANC, que va comportar conseqüències greus en les il·lusions de la seva gent. L'ANC no hauria d'haver participat en aquella renúncia, hauria d'haver posat sobre la taula la seva capacitat mobilitzadora per exigir el compliment del compromís legal adquirit amb la Llei del Referèndum. La decisió de la direcció va estar absolutament allunyada de la voluntat i la il·lusió de la massa social.

Com era previsible, no hi hagué cap negociació en clau republicana entre l'Estat espanyol i el Govern català. Polítics dels partits sobiranistes pressionaven el president de la Generalitat per tal que es declarés la independència

L'estat recuperava el terreny perdut durant l'1 d'octubre. El 16 d'octubre, l'Audiència Nacional empresonava els líders de les dues principals organitzacions sobiranistes, Jordi Sànchez i Jordi Cuixart, com a mostra de la repressió que iniciaria contra el procés d'autodeterminació. Aquests empresonaments deixaven palès que un diàleg bilateral amb l'Estat no era possible. **El Govern, en lloc d'apostar per l'única via que impedís la repressió: la declaració de la República catalana, seguí dilatant el temps.** Es debilitava encara més la convicció del Govern en el compliment del mandat popular de l'1 d'octubre, la repressió de l'Estat feia efecte. El 21 d'octubre un Consell de ministres extraordinari aprovava l'aplicació de l'article 155 de la constitució, amb una interpretació lliure molt per sobre de les possibilitats constitucionals que li eren atribuïdes.

El 27 d'octubre, vint-i-sis dies més tard del referèndum i després d'uns dies plens d'incerteses en els quals el President va estar a punt de convocar eleccions autonòmiques anticipades, el Parlament votava i aprovava la declaració de la República catalana i instava el Govern a desplegar la Llei de Transitorietat Jurídica i Fundacional de la República, i a iniciar el procés constituent, entre d'altres mesures.

El poble, eufòric, omplia els carrers i les places del país. La República catalana s'havia declarat. Ara el Govern de la nova República catalana executaria les lleis de transitorietat i implementaria

en poques setmanes les estructures d'Estat mínimes necessàries, quelcom en què se suposava que treballava des de feia com a mínim quatre anys. Els reconeixements internacionals trigarien poques hores o pocs dies a arribar, tindríem l'emparrada de la UE i l'Estat acceptaria la cessació. Aquest és el relat que el Govern havia promocionat al llarg dels últims divuit mesos. Malgrat moltes veus discordants i la no-visualització de cap avenç republicà institucional, més enllà del referèndum, **les organitzacions sobiranistes i la gran majoria dels independentistes confiaven en la paraula de les institucions i dels líders independentistes. I aquest fou un dels principals errors del moviment Republicà.**

El mateix 27 d'octubre la declaració d'independència no era publicada al DOGC per tal que es produïssin els efectes jurídics corresponents. **El Govern català incomplia el mandat del Parlament:** no es va reconèixer a si mateix com a Govern de la República, no va fer efectiu el control del territori ni l'aplicació de la Llei de Transitorietat Jurídica, no va desplegar cap acció internacional i va cessar tota l'activitat executiva; **de facto va acceptar la legalitat espanyola i l'aplicació de l'article 155**, que s'aprovava aquell mateix dia al Senat espanyol.

D'altra banda, les principals forces sobiranistes delegaven tota la responsabilitat al Govern de la Generalitat. Després de les convocatòries al passeig de Lluís Companys i a la plaça de Sant Jaume, ni l'ANC, ni Òmnium, ni els CDR no donaren cap consigna per tal que el poble pogués organitzar-se per a la defensa del país o per forçar el Govern a fer efectiva la declaració d'independència.

Com s'explica la retirada institucional? Les expectatives generades durant els darrers mesos pel Govern sobrepassaven en escriure la realitat material en l'avenç de la construcció de les estructures republicanes i en la preparació, a tots els àmbits, del període de transició. El Govern no estava preparant-se per a una declaració unilateral, sinó que ho estava plantejant tot des d'una perspectiva pactista; o sigui, entenia que la proclamació i consolidació de la República seria el resultat d'un acord amb l'Estat espanyol, amb la intervenció d'altres actors internacionals que facilitessin el diàleg. La manca de voluntat absoluta de l'executiu espanyol entorn a possibles pactes referents al dret a l'autodeterminació del poble català després de la suspensió de la declaració, a efectes de cercar el diàleg esmentat, portà el Govern català a una disjuntiva: fer una proclamació unilateral simbòlica o convocar eleccions autonòmiques.

Si bé la societat civil estava organitzada per afrontar **l'1 d'octubre amb garanties, hem d'acceptar que el 27 d'octubre no va haver-hi el lideratge necessari per exercir la funció d'avantguarda en cas que el Govern decidís no implementar la República catalana**, com així fou. La manca d'un programa de desobediència civil va fer evident que tampoc les organitzacions sobiranistes estaven preparades.

Amb l'aplicació de l'article 155, el debat crític, que el sobiranisme hauria d'haver afrontat davant el clar i reiterat incompliment dels compromisos polítics adquirits per part dels partits, quedà relegat. **També la necessària assumpció de les responsabilitats polítiques quant a l'incompliment del mandat democràtic va quedar en segon pla a causa de la victimització d'aquests partits per la repressió de l'Estat espanyol.**

Amb la supressió de l'autogovern, el sobiranisme fou incapaç de marcar el relat i traçar una estratègia conjunta. El clima fou de persecució constant sobre l'independentisme i les eines repressives de l'Estat donaren fruits amb un replegament de les forces sobiranistes. La majoria de polítics i alts càrrecs de la Generalitat acataren l'aplicació del 155. **No només no es defensà la República, sinó que tampoc hi hagué una defensa de l'autogovern**, amb un escandalós paper d'aquelles forces que suposadament el propugnaven, com el PSC.

Els membres exiliats del Govern legítim es reagruparen a la ciutat Belga de Waterloo, on s'organitzà la Casa de la República, punt de trobada del Govern republicà a l'exili.

El 8 de novembre, la Intersindical-CSC, amb el suport de la COS, la IAC, les sectorials de la CGT i Unió de Pagesos, entre d'altres, convocava vaga general en contra de la regressió de drets socials. L'ANC, Òmnium, l'AMI, l'ACM i d'altres organitzacions sobiranistes convocaren també una aturada de país. Com a conseqüència de la manca de sindicats sobiranistes forts en els centres productius, la vaga general es convertí en una mobilització que no aturà la producció industrial, però que sí que paralitzà bona part del país, gràcies a les accions dels CDR, a través de talls viaris i ferroviaris.

Vàrem acceptar sense debat les eleccions imposades el 21 de desembre i aquesta acceptació del xantatge de l'Estat comportà l'acatament de la llei espanyola. D'aquesta manera, **la justa denúncia de la repressió va desplaçar l'objectiu de l'autodeterminació**. El xantatge ha consistit a deixar de banda la lluita per la independència per aconseguir l'aixecament del 155. D'un objectiu històric de màxims s'ha passat en molt poc temps a una ambició reaccionària de mínims. Hem acabat donant oxigen a l'Estat, que va arribar a estar a les cordes els dies posteriors a l'1 d'octubre.

En les eleccions del 21 de desembre, la ciutadania va tornar a donar la majoria absoluta a les candidatures sobiranistes, que es presentaven amb un discurs clar de restitució del Govern legítim i de treballar per la República, malgrat l'acceptació del xantatge.

Els esdeveniments han anat demostrant que els grups parlamentaris de la majoria no han tingut el coratge de forçar la desobediència per restituir el Govern legítim, com havien promès, i això ens ha portat al pitjor dels mons, a la formació d'un govern acceptant les condicions de l'Estat. **Aquest reingrés del sobiranisme a la vida política espanyola implica la victòria definitiva del 155** en aquest embat i això comporta acceptar-ne la legitimitat, desinfla l'estratègia d'erosionar l'Estat i, com a conseqüència, promou davant del món la recuperació de la seva imatge, cosa que tristament passa quan més baixa era la percepció democràtica d'aquest estat.

El debat ha anat virant cap a on interessava a l'Estat, cap a la denúncia de la injusta situació dels presos polítics i els exiliats. En aquest moment, tot gira al voltant d'aquesta situació injusta, però en la qual l'Estat domina els tempos i el criteri a voluntat.

Lamentablement, el Govern que es va acabar constituint, després de renunciar reiteradament a la desobediència per restituir al MHP 130, es veu en la tessitura d'haver de defensar les competències d'un govern autonòmic, que està dissenyat per ser una eina d'intervenció de l'Estat a Catalunya, la qual cosa implica renunciar a qualsevol forma de desobediència.

I això ha comportat que els mateixos grups parlamentaris que donaven suport al govern que no va fer efectiva la República, en aquest moment estiguin dirigint altre cop el front institucional, amb un discurs retòric republicà, però amb disparitat manifesta d'estratègies i objectius polítics.

El 16 de maig del 2018 Quim Torra era nomenat president i es conformava un nou govern autonòmic de la mà d'ERC i JxCat. Part del Govern anterior, destituït pel 155, iniciava el germen del Consell de la República, un govern de la República a l'exili, amb els objectius de fer efectiva la independència al territori català, iniciar el procés constituent i internacionalitzar el conflicte.

Mentrestant, **amb el canvi de govern a la Moncloa**, que donava entrada al "socialista" Pedro Sánchez, el Govern autonòmic català iniciava un intent d'acostament a l'Estat. Es va creure que el conflicte es desescalaria i **les propostes de mínims del sobiranisme es van rebaixar altre cop a la reivindicació de l'exercici del dret a l'autodeterminació**.

Tanmateix, el nou Govern del PSOE ha seguit les mateixes directrius repressives i de no diàleg sobre l'autodeterminació de Catalunya que el PP, malgrat haver-se reunit amb el MHP Quim Torra a la Moncloa. Ha arribat al punt que el Govern socialista ha contractat un bufet d'advocats de Brussel·les pagat amb el pressupost de l'Estat espanyol per a la defensa de Larena de la demanda presentada per Carles Puigdemont i quatre exconsellers més.

El PSOE s'ha limitat a acomplir la llei espanyola d'acostament dels presos a presons més properes als seus domicilis. Ara els presos polítics són a presons catalanes.

També ha començat una neteja internacional de la imatge totalitària de l'Estat espanyol, amb el decret de retirada del cadàver del dictador Franco del mausoleu del Valle de los Caídos.

Però s'ha mantingut al marge de la violència generada per Ciudadanos amb la guerra dels llaços grocs, amb la qual s'ha volgut provocar tots els independentistes cada dia al llarg de l'estiu del 2018.

UN APRENTATGE

Malgrat tots els errors, ara disposem d'un valuós aprenentatge. Havíem entès erròniament la lògica autodeterminista. En l'exercici de l'autodeterminació no hi té cabuda el "de la llei a la llei", la superioritat legitimista de la legalitat catalana, el moralisme o l'empara d'una suposada legislació internacional que ens protegiria perquè som demòcrates. Tots aquests elements difuminen el veritable caràcter de l'autodeterminació: la mobilització i l'organització. És una lluita política i pel poder, per la sobirania nacional i per la mobilització sostinguda d'un poble.

L'aposta estratègica de l'ANC en tots aquests anys de procés no ha estat errònia. Mostra d'això és que ara tenim una ciutadania organitzada i il·lusionada, una majoria parlamentària sobiranista, una majoria social independentista i un potencial apoderament de la societat, conjuntament amb un cert interès i complicitat internacionals respecte al cas català.

L'aposta institucional ha donat fruits. Però ara s'ha vist que és insuficient per materialitzar la República catalana. La voluntat mostrada pels líders d'avançar-hi a través d'una via pactista ha posat en evidència els límits dels partits i de la política autonòmica:

- L'enfrontament democràtic del 9 de novembre va estar al servei de forçar un plebiscit, com un element de negociació. El caràcter no vinculant i les propostes de diàleg posteriors així ho determinen.
- **El referèndum d'autodeterminació i l'enfrontament democràtic de l'1 d'octubre van estar al servei de buscar la negociació d'un referèndum acordat.**

Passades les eleccions del 21 de desembre, tot sembla indicar que l'embat contra l'Estat espanyol cerca una negociació relacionada amb el retorn dels exiliats i les exiliades i l'alliberament de les preses i els presos polítics, o bé per tornar a un escenari de negociació pel dret a l'autodeterminació del poble català o per aconseguir un augment de l'autogovern.

El sobiranisme va cometre un error de càlcul estratègic. Creia que després de fortes mobilitzacions i de la internacionalització del conflicte Espanya s'asseuria a negociar. Però Espanya no és tan feble com semblava i, en el marc internacional, la UE, immersa en diverses crisis i amb un retrocés democràtic flagrant, no ha optat per incloure el cas català a l'agenda política. Fou erroni, doncs, pensar que Espanya no faria ús de la violència, que no suspendria l'autonomia i que els agents internacionals mostrarien simpaties per Catalunya i actuarien d'acord amb els interessos catalans, sense esperar a rebre res a canvi.

També **la societat civil ha comès errors estratègics, entre els quals podríem destacar la debilitat a l'hora d'afrontar debats crítics sobre els esdeveniments**, la manca de maduresa política i la tendència a tenir un debat i un posicionament modulats i dirigits pels mitjans i líders institucionals.

El suposat apoderament popular es confrontava amb la realitat. Hi havia una sensació, en part fomentada des de les institucions i els partits, que estàvem preparats. Cal tenir en compte, però, que hi ha tres condicionants que donen la mesura de l'apoderament popular: en primer lloc, la condició moral, és a dir, la disposició, la legitimitat i la justificació, així com la voluntat d'assumir certes tasques i accions; després, la condició material, que implica la capacitat i voluntat de resistència en termes econòmics dels integrants del moviment i la preparació de la ciutadania per portar a terme política activa; finalment, la condició tècnica, relacionada amb la formació i la capacitat de dur a terme una acció no-violenta i de resistència civil afectiva. Segons aquests tres condicionants, la societat civil tenia garantida la condició moral, mentre que la material no estava assegurada i la tècnica no estava ni tan sols plantejada.

L'enfrontament amb l'Estat espanyol no havia de ser per crear màrtirs, sinó per guanyar i ser lliures, i el fet és que no estàvem socialment preparats per assumir l'embat repressiu que l'Estat espanyol estava preparant en cas que l'amenaça de secessió fos seriosa.

Les estructures de la societat civil organitzada tampoc no estigueren a l'alçada de la responsabilitat històrica que havien d'assumir. D'una banda, per la manca de capacitat d'incidència política sobre el Govern els dies posteriors a l'1 d'octubre i, d'altra banda, per la incapacitat de dur a terme una estratègia que pogués superar el marc institucional a través d'una mobilització permanent. La incapacitat de traçar una avantguarda republicana més enllà de les institucions ha estat fruit d'un seguidisme partidista i institucional per part de l'ANC i d'altres organitzacions de la societat civil. Aquesta aposta ha configurat un sobiranisme dòcil i incapaç d'autorganitzar-se per imposar, per les vies no institucionals, els resultats de l'1 d'octubre.

UNA MIRADA AL FUTUR

Aquesta anàlisi no pretén buscar culpables, sinó examinar allò que va succeir, determinar quins actors eren responsables de les diferents accions que estaven previstes i veure en quins contextos van haver d'actuar, per poder identificar les forteses i les febleses i aprendre dels encerts i dels errors que es van cometre. **Per complementar aquest exercici seria necessari que cada actor realitzés la seva pròpia anàlisi, per poder fer, així, entre tots, una diagnosi compartida i oferir un relat a la ciutadania.** El relat no serveix, però, per quedar-nos amb la mirada enrere, sinó que és un pas imprescindible per elaborar una nova estratègia, ampliar els consensos i tornar a entomar la lluita al carrer.

Així doncs, ara sí, vuit anys després, **entomem el compromís de continuar lluitant, d'organitzar-nos i de no rendir-nos.** El procés que ens va portar a fer un simulacre de declaració/proclamació s'ha acabat. Amb una experiència acumulada dels errors i dels encerts, amb un coneixement molt més profund de la nostra realitat i de la dels adversaris, amb un aprenentatge que se suma a una renovada passió i voluntat, encoratgem-nos altre cop, posem rumb cap a una societat més justa, democràtica i de progrés, construïm la República catalana. És l'hora del poble.

Barcelona, setembre del 2018